



Shrnutí

Konsensuální konference je zvláštním nástrojem pro usnadnění řešení složitých problémů, u kterých nedostatek společného porozumění brání v dosažení pokroku v oblasti politiky. Politická doporučení obsažená v této zprávě jsou výsledkem evropské konsensuální konference o bezdomovectví, jež proběhla v roce 2010¹. Jsou to závěry, ke kterým dospěla nezávislá porota u souboru šesti klíčových otázek. Tato politická doporučení se snaží poskytnout spolehlivou základnu, na které by mohl stavět průběžný pokrok v otázce bezdomovství v Evropské unii, a to zejména v rámci nové strategie Evropa 2020² a Evropské platformy proti chudobě a sociálnímu vyloučení³.

V reakci na **1. klíčovou otázku „Co je to bezdomovectví?“** se výbor vymezuje vůči „zjednodušené“ definici bezdomovectví jakožto přespávání na ulici a dospívá k závěru, že bezdomovectví je komplexní, dynamický a diferencovaný proces, v jehož rámci různí jednotlivci i skupiny procházejí různými vstupními a výstupními body, neboli „trasami“. Porota doporučuje přijetí evropské typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení (ETHOS)⁴, která byla formulována federací FEANTSA v roce 2005 jako společná rámcová definice bezdomovectví. Typologie ETHOS pomocí fyzických, sociálních a právních rozměrů „domova“ klasifikuje lidi bez domova podle čtyř hlavních životních situací jako lidi bez střechy nad hlavou, lidi bez bydliště, lidi s nejistým bydlištěm a lidi bydlící v nejistých podmínkách.

Odpověď poroty na **2. klíčovou otázku „Je odstranění bezdomovectví reálným cílem?“** se věnuje míře ambicí, které by měla celková strategie EU pro boj proti bezdomovectví sledovat. Porota dospěla k závěru, že bezdomovectví je obrovskou nespravedlností a porušováním základních lidských práv a může a mělo by být odstraněno. I když budou vždy existovat lidé, jimž bude hrozit potenciální bezdomovectví, porota dospěla k závěru, že pokračující opatření zaměřená v rámci vnitrostátních a regionálních integrovaných strategií pro boj proti bezdomovectví na prevenci a intervenci mohou zabránit lidem upadnout do stavu bezdomovectví a mohou zajistit rychlé nalezení dlouhodobých řešení pro ty, kteří se s bezdomovectvím již potýkají. Porota se proto domnívá, že bezdomovectví je možné postupně omezovat a nakonec odstranit. Porota předkládá některé konkrétní cíle, které je třeba řešit v zájmu dosažení pokroku směrem k odstranění bezdomovectví.

Ve **3. klíčové otázce „Jsou přístupy zaměřené především na bydlení nejúčinnějšími řešeními tohoto problému?“** vyzývá porota k posunu od používání přístřešků a přechodného ubytování jako převládajícího řešení bezdomovectví k přístupům zaměřeným na bydlení. To znamená zlepšení přístupu k trvalému bydlení a zvýšení kapacity pro prevenci i poskytování odpovídající pohotové podpory lidem v jejich domovech podle jejich potřeb.

V reakci na **4. klíčovou otázku „Jak zajistit, aby se lidé bez domova mohli podílet na rozvoji politiky, která se jich týká?“** vyzývá porota k odklonu od přístupů, které vidí bezdomovce jako pasivní příjemce pomoci, k přístupům, které zdůrazňují jejich práva a samostatnost. Porota žádá, aby byly bezdomovcům uděleny pravomoci podílet se na rozhodování, které ovlivňuje jejich životy. Porota také upozorňuje na některé významné překážky bránící plnému zapojení bezdomovců do procesů tvorby politik a navrhuje, jak by měly být tyto překážky překonány.

5. klíčová otázka „Do jaké míry by měli mít lidé bez ohledu na jejich právní postavení a občanství zajištěn přístup ke službám pro bezdomovce?“ se zabývá dostupností služeb pro bezdomovce, zejména pro migranty a občany EU s jinou státní příslušností, kteří mohou čelit překážkám v důsledku svého právního nebo správního postavení. Porota zdůrazňuje, že tento problém nabývá na významu a je stále více diskutován v souvislosti s rostoucím problémem bezdomovectví mezi migranty a občany EU s jinou státní příslušností v řadě členských států. Porota konstatuje, že žádná osoba v Evropské unii by neměla být ponechána v nouzi, a zdůrazňuje potřebu respektování základních lidských práv bez ohledu na právní nebo správní postavení. Porota požaduje

¹ Další informace o konferenci včetně všech příslušných dokumentů naleznete na stránce <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=88&langId=cs&eventsId=315&furtherEvents=yes>

² K dispozici na adrese http://europa.eu/press_room/pdf/complet_en_barroso_007_europe_2020_en_version.pdf

³ K dispozici na adrese <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=cs&catId=89&newsId=959&furtherNews=yes>.

⁴ Viz <http://www.feantsa.org/files/freshstart/Toolkits/Ethos/Leaflet/EN.pdf>



integrováný přístup k situaci migrantů a občanů EU s jinou státní příslušností, kteří čelí bezdomovectví v důsledku překážek souvisejících s právním nebo správním postavením. Porota zdůrazňuje zvláštní odpovědnost migrační politiky, která by měla této situaci zabránit. Služby pro bezdomovce nesmějí být systematicky používány ke kompenzaci nekonzistentních migračních politik, které vedou lidi k situacím bída a bezdomovectví. Stejně tak by přístup ke službám pro bezdomovce neměl být používán jako prostředek k regulaci migrace. Poskytovatelé služeb pro bezdomovce by neměli být penalizováni za poskytování služeb lidem v nouzi. Porota dospěla k závěru, že pro lepší porozumění této problematice bude zapotřebí provést výzkum EU, který se zaměří na vztahy mezi bezdomovectvím a migrací a prozkoumá tuto problematiku v kontextu volného pohybu v rámci EU. Tento výzkum by měl věnovat náležitou pozornost genderové povaze zkušeností s migrací a zvláštní situaci některých migrantek.

6. klíčová otázka se ptá: „Co by mělo být zahrnuto do celkové strategie EU?“ Prvořadým závěrem poroty je, že v rámci nové strategie Evropa 2020 a zejména v rámci Evropské platformy proti chudobě a sociálnímu vyloučení je nutné vytvořit ambiciózní **Strategii EU pro boj proti bezdomovectví**, která se stane rámcem pro vytvoření národních a regionálních strategií v jednotlivých členských státech a nástrojem k posílení pokroku v boji proti bezdomovectví. Zastřešující rámec EU a národní a regionální strategie musejí uplatnit integrováný přístup, který zahrne všechny relevantní oblasti, jako je bydlení, sociální záležitosti, zdravotnictví a zaměstnanost. Musejí se opírat o vhodný správní mechanismus, který umožní zapojení všech zúčastněných stran. Tyto strategie také musejí být podloženy důkazy, což si vyžádá obsáhlé shromažďování a výzkum dat, a musejí se soustředit na jasně definované cíle. V rámci navrhovaného strategického rámce EU porota vyzývá členské státy, aby určily termíny, do nichž zastaví přespávání na ulici a dlouhodobé bezdomovectví. Kromě toho mezi hlavní priority těchto strategií musí patřit prevence bezdomovectví, podpora kvalitních služeb pro bezdomovce a přístup k cenově dostupnému bydlení s podporou jeho nezbytného zachování. Integrované strategie pro bezdomovectví musejí brát v úvahu měnící se profily populace bezdomovců. Na úrovni EU musí strategický rámec podporovat, sledovat a koordinovat rozvoj integrovaných národních a regionálních strategií v členských státech prostřednictvím vhodného monitorovacího rámce, rozsáhlého výzkumného programu navázaného na průběžné sociální inovace, vzájemného učení a nadnárodního výměnného programu, podpory kvalitních služeb, trvale udržitelných vazeb na možnosti financování ze strany Unie a začlenění bezdomovců do souvisejících politických oblastí.